

Nader onderzoek vleermuizen en amfibieën

Landgoed Het Schaan

Gemeente Alphen-Chaam

Nader onderzoek vleermuizen en amfibieën

Landgoed Het Schaan

Gemeente Alphen-Chaam

Datum:

17 oktober 2012

Projectgegevens:

NAT02-PSS00013-02a

Rapportage :

Hans de Graaf

Sander Hunink BSc.

Veldwerk:

Hans de Graaf

CROONEN ADVISEURS

ruimtelijke vormgeving & ordening

Postbus 435 – 5240 AK Rosmalen

T (073) 523 39 00 – F (073) 523 39 99

E info@croonen.nl – I

Croonen Adviseurs is aangesloten bij
het Netwerk Groene Bureaus

Inhoud

1	Inleiding	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Huidige situatie	6
1.3	Voorgestane ontwikkeling	6
2	Methode	7
2.1	Vleermuisonderzoek	7
2.2	Onderzoek amfibieën	8
3	Resultaten	9
3.1	Vleermuizen	9
3.1.1	Beschrijving veldbezoeken	9
3.1.2	Overzicht gebruik van het plangebied door vleermuizen	11
3.2	Amfibieën	13
4	Conclusies en aanbevelingen	15
4.1	Conclusies onderzoek	15
4.2	Toetsing Flora- en faunawet	15
4.2.1	Vleermuizen	15
4.2.2	Amfibieën	16
4.3	Procedure	16
4.4	Aanbevelingen	16
5	Bronnen	17

Bijlagen:

Bijlage I – Soortbeschrijvingen

Bijlage II – Toetsingskader Flora- en faunawet

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De initiatiefnemer heeft het voornemen om op de locatie van landgoed Het Schaan, aan de Schaanstraat in Chaam, een landgoed met een omvang van ca. 18 ha te realiseren (zie figuur 1). Deze ontwikkeling is niet mogelijk op basis van het vigerende bestemmingsplan. Om het initiatief juridisch en planologisch mogelijk te maken wordt voor de locatie een nieuw bestemmingsplan opgesteld.

In ruimtelijke plannen is in het kader van de uitvoerbaarheid inzicht gewenst in de aanwezigheid van beschermde soorten. Met andere woorden, in het ruimtelijke ordeningstraject dient te worden aangetoond dat het plan uitvoerbaar is. In dit kader is een quickscan flora en fauna uitgevoerd op de locatie (rapport Croonen Adviseurs, 15 april 2011). Hieruit bleek dat vleermuizen en amfibieën mogelijk voor kunnen komen in het plangebied. Indien dat het geval is, dan heeft de ruimtelijke ingreep mogelijk consequenties voor deze soorten. Daarom is aangeraden een nader onderzoek uit te voeren naar de aanwezigheid van vleermuizen en amfibieën in het plangebied. In voorliggende rapportage zijn de resultaten van het nader onderzoek beschreven.

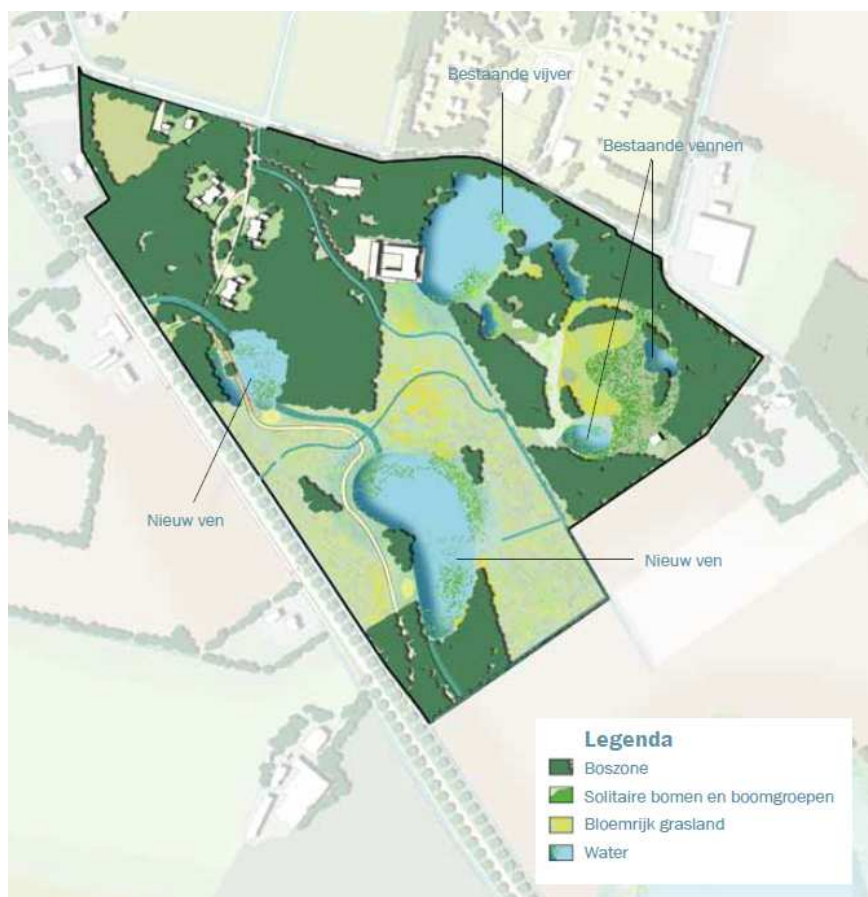
Figuur 1. Plangebied Landgoed Het Schaan (oranje omlijnd).

1.2 Huidige situatie

De gewenste locatie voor het landgoed ligt in het buitengebied van de gemeente Alphen-Chaam, zo'n kilometer ten zuidoosten van Chaam. De locatie heeft een oppervlakte van ca. 18 ha. Op dit moment zijn op de locatie een akkerbouwbedrijf en een woning met een natuurlijke inrichting van (een) water(plas) en bosschages aanwezig. Het grootste deel van de gronden is of was tot voor kort in gebruik voor agrarische doeleinden. In de directe omgeving van de locatie zijn meerdere agrarische bedrijven en burgerwoningen en twee campings gelegen. De Baarleseweg is een vrij drukke provinciale weg, die Chaam en Baarle-Nassau en het achterliggende gebied met elkaar verbindt.

1.3 Voorgestane ontwikkeling

In de toekomstige situatie wordt het bestaande woonhuis met bijbehorende gronden geheel geïntegreerd in een uitbreiding van het landgoed aan de west- en zuidzijde van de woning. De huidige bebouwing en schuren worden gesloopt. Hiervoor komen op andere locaties één woonhuis en verschillende accommodaties terug. De huidige vijver wordt gedeeltelijk vergraven, één poel zal waarschijnlijk worden gedempt. Rondom de accommodaties en op de huidige akkers wordt een kleinschalig landschap ingericht (zie figuur 2). Op enkele locaties waar vroeger vennen lagen, worden deze weer terug gebracht.

Figuur 2: Inrichtingsschets Landgoed Het Schaam (Croonen Adviseurs, 2012).

2 Methode

2.1 Vleermuisonderzoek

Tijdens het onderzoek is gewerkt volgens de richtlijnen voor het inventariseren van vleermuizen, die zijn opgesteld door het Vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureaus; 'Protocollen voor vleermuisinventarisaties maart 2011'.

Tijdens het onderzoek is (gericht) gezocht naar jagende, trekkende, en zwermende vleermuizen. Daarnaast is ook gezocht naar paarterritoria en verblijfplaatsen. Vleermuizen gebruiken hun leefgebied door het jaar heen op verschillende manieren. Daarom is het nodig om een vleermuisonderzoek verspreid over het seizoen uit te voeren.

De vleermuisdetector is bij vleermuisonderzoek een onmisbaar apparaat. Met dit apparaat worden de ultrasone geluiden van vleermuizen hoorbaar gemaakt. Door verschillen in klank, ritme en andere kenmerken is het mogelijk de verschillende soorten te onderscheiden en de aard van gedrag te bepalen.

Er is steeds met twee detectors gewerkt, een Petterson D200 en een Petterson D240x. De D200 was daarbij afgesteld tussen de 20 en 25 kHz en de D240x tussen de 40 en 45 kHz. Op die manier kunnen alle vleermuissoorten, waarvan het voorkomen in Nederland bekend is, worden ontvangen. Met de Petterson D240x detector kunnen tijdens het veldwerk opnamen worden gemaakt, die achteraf geanalyseerd kunnen worden met behulp van het programma Batsound. Vooral voor de soorten van het geslacht *Myotis* is dit noodzakelijk om tot een zekere determinatie te komen.

Vleermuizen gebruiken hun leefgebied door het jaar heen op verschillende manieren. Daarom is het nodig om een vleermuisonderzoek verspreid over het seizoen uit te voeren. In totaal zijn zeven veldbezoeken uitgevoerd in de periode april 2011 tot en met oktober 2011. In onderstaande tabel is een overzicht gegeven van de verschillende veldbezoeken, inclusief de waarnemingsomstandigheden tijdens de bezoeken.

Datum	Tijd	Gemiddelde temperatuur	Wind	Neerslag	Bewolking
22-4-2011	21.15-24.00	18°C	geen	geen	90%
17-6-2011	22.15-01.00	15°C	ZW-2	lichte mot	100%
18-6-2011	04.00-05.15	13°C	ZW-3	geen	100%
02-8-2011	21.30-24.00	22°C	geen	lichte mot	80%
03-8-2011	05.15-06.15	19°C	geen	geen	100%
01-9-2011	21.25-24.00	10°C	geen	geen	geen
03-10-2011	20.00-23.00	19°C	geen	geen	geen

Tabel 1. Overzicht tijdstip en omstandigheden veldbezoeken vleermuisonderzoek.

In april is een avond- en nachtbezoek uitgevoerd. Vervolgens is in juni zowel een avond- als een ochtendbezoek uitgevoerd, hetzelfde geldt voor de maand augustus. Voorafgaand aan het avondbezoek in juni, is bij daglicht op de locatie gezocht naar sporen die duiden op aanwezigheid van vleermuizen (vleermuiskeutels, meststrepen, afgebeten

insectenvleugels en vetsporen). Daarbij zijn ook holten, spleten en scheuren, die geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen, doorzocht. In september en oktober is een avond- en nachtbezoek uitgevoerd.

Het weer is van invloed op de activiteiten van vleermuizen en daardoor op de doelmatigheid van het inventariseren. Harde wind (meer dan 3 Beaufort), langdurige regenval, dichte mist en temperaturen onder de 12 graden zijn belemmerende factoren. Tijdens dergelijke weersomstandigheden is niet gewerkt.

Gedurende de veldbezoeken werd het onderzoeksgebied te voet doorkruist, zodanig dat een gebiedsdekkende inventarisatie werd verkregen.

2.2 Onderzoek amfibieën

Het onderzoek naar amfibieën is uitgevoerd van maart tot en met augustus, op de volgende dagen: 23 maart, 22 april, 15 juli en 2 augustus. Het amfibieënonderzoek is uitgevoerd conform de inventarisatierichtlijn van de Stichting RAVON (Groenveld *et al.*, 2011). In maart en juli is gewerkt met een schepnet (maaswijdte 3 mm) en in april en augustus is geluisterd naar kwakende dieren en gewerkt met een zaklamp in de avonduren, daarbij zijn al de vijvers in het gebied onderzocht op amfibieën.

De veldbezoeken in april (22 april) en augustus (2 augustus) zijn uitgevoerd in combinatie met de toen uitgevoerde vleermuisbezoeken. Voor de weersomstandig zie de tabel bij de vleermuisronden.

De omstandigheden op 23 maart waren nagenoeg onbewolkt, geen neerslag, 15 graden Celsius en een noordoostenwind kracht 1. De omstandigheden op 15 juli waren 20% bewolking, 22 graden Celsius, wind verwaarloosbaar en geen neerslag.

3 Resultaten

3.1 Vleermuizen

Het onderzochte plangebied bevindt zich in een omgeving waar volgens de meest recente verspreidingsgegevens de in de onderstaande tabel (tabel 2) genoemde vleermuissoorten in theorie waargenomen kunnen worden.

In de tabel staat per soort weergegeven hoe ze het landschap gebruiken, waar verblijfplaatsen aangetroffen kunnen worden en de status van voorkomen in Nederland. Daarnaast is met een rood kruisje per soort aangegeven welke potenties het onderzochte plangebied en de nabije omgeving voor de desbetreffende soort heeft.

Soort	Foerageergebied	Zomerverblijfplaats	Kraamverblijfplaats	Paarverblijfplaats	Winterverblijfplaats	Licht jachtgebied	Licht vliegroute	Verblijfplaats in bomen	Verblijfplaats in gebouwen	Status
Gewone dwergvleermuis	X	X	X	X	X					A
Ruige dwergvleermuis	X			X	X					VA
Rosse vleermuis	X	X	X	X	X					VA
Laatvlieger	X	X	X	?	X					A
Tweekleurige vleermuis	X	X	X	?	?					ZZ
Gewone grootoorvleermuis	X	X	X	X	X					VA
Grijze grootoorvleermuis	X	X	X	?	?					ZZ
Watervleermuis	X	X	X							A
Meervleermuis	?	X	X	?						Z
Franjestaart	X	X	X							Z
Baardvleermuis	X	X	X							Z

Tabel 2. Schematische weergave van het landschapsgebruik door vleermuizen. *A = algemeen, VA = vrij algemeen, Z = zeldzaam, ZZ = zeer zeldzaam.

3.1.1 Beschrijving veldbezoeken

Bezoek april

Het bezoek in april was met name gericht op het vaststellen van baltsende mannetjes en foerageergebied. Daarnaast is ook gelet op vliegroutes en zwermende vleermuizen. Er zijn deze avond geen baltsende mannetjes gehoord. In totaal zijn tien foeragerende

gewone dwergvleermuizen, twee ruige dwergvleermuizen, een laatvlieger en een gewone grootoorvleermuis waargenomen in het plangebied.

Bezoeken juni

Het avondbezoek in juni was gericht op het vaststellen van foerageergebied, vliegroutes en verblijfplaatsen in en nabij het plangebied. Deze avond zijn acht foeragerende gewone dwergvleermuizen, twee laatvliegers en twee gewone grootoorvleermuizen in en nabij het plangebied waargenomen. Uitvliegers zijn niet gevonden.

Het ochtendbezoek in juni was met name gericht op het vaststellen van zwermgedrag bij verblijfplaatsen en het vaststellen van vliegroutes. Deze ochtend zijn ongeveer tien foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen in het plangebied. Cirkelgedrag is niet waargenomen.

Voor en na de veldbezoeken in juni is gezocht naar sporen (mest, afgebeten vleugels et cetera), die duiden op het voorkomen van vleermuisverblijfplaatsen. Sporen van eventuele verblijfplaatsen zijn niet aangetroffen.

Bezoeken augustus

Het avondbezoek in augustus is vooral gericht geweest op het vaststellen van vliegroutes, foerageergebied en activiteiten bij eventuele verblijfplaatsen. Deze avond zijn in het plangebied ongeveer vijftien foeragerende gewone dwergvleermuizen, drie rosse vleermuizen, vier laatvliegers en een gewone grootoorvleermuis waargenomen. Uitvliegers zijn niet gevonden.

Het ochtendbezoek in juli is met name gericht geweest op het vaststellen van verblijfplaatsen en vliegroutes. Deze ochtend zijn vijf gewone dwergvleermuizen waargenomen. Cirkelgedrag is niet waargenomen.

Bezoek september

Het bezoek in september is gericht geweest op het vaststellen van zwermgedrag bij verblijfplaatsen, baltsende mannetjes, foerageergebied en vliegroutes. Deze avond zijn in het plangebied drie baltsende mannetjes van de gewone dwergvleermuis waargenomen. Paarverblijfplaatsen zijn niet gevonden. Daarnaast zijn acht foeragerende gewone dwergvleermuizen, twee gewone grootoorvleermuizen en een watervleermuis waargenomen.

Bezoek oktober

Het bezoek in oktober is gericht geweest op het vaststellen van zwermgedrag bij verblijfplaatsen, baltsende mannetjes, foerageergebied en vliegroutes. Tijdens dit veldbezoek is in het plangebied één baltsend mannetje van de gewone dwergvleermuis waargenomen. Een paarverblijfplaats is niet gevonden. Daarnaast zijn tien foeragerende gewone dwergvleermuizen, twee ruige dwergvleermuizen en een laatvlieger waargenomen in het plangebied.

3.1.2 Overzicht gebruik van het plangebied door vleermuizen

Overzicht waarnemingen

In totaal zijn in het plangebied en directe omgeving de zes onderstaande streng beschermde (tabel 3, HR IV) vleermuissoorten aangetroffen:

• Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>
• Ruige dwergvleermuis	<i>Pipistrellus nathusii</i>
• Rosse vleermuis	<i>Nyctalus noctula</i>
• Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>
• Gewone grootoorvleermuis	<i>Plecotus auritus</i>
• Watervleermuis	<i>Myotis daubentonii</i>

De overige in tabel 1 genoemde soorten zijn niet in het plangebied of de directe omgeving daarvan aangetroffen. Het betreft de tweekleurige vleermuis, grijze grootoorvleermuis, meervleermuis, franjestaart en de baardvleermuis.

Foerageergebied

De waarnemingen van foeragerende vleermuizen zijn weergegeven in figuur 3. Overal zijn in en rond het plangebied foeragerende vleermuizen te vinden. Binnen de in figuur 3 aangegeven groene cirkel wordt in verhouding het meest en door verschillende soorten vleermuizen gefoerageerd.

Figuur 3. Overzicht foeragerende vleermuizen in het plangebied (rood omkaderd) en directe omgeving. Verschillend gekleurde stippen geven verschillende soorten vleermuizen weer (gewone dwergvleermuis, blauwe stip; ruige dwergvleermuis, gele stip; rosse vleermuis, rode stip; laatvlieger, groene stip; gewone grootoorvleermuis, paarse stip; watervleermuis, lichtblauwe stip). De groene cirkel geeft het meest waardevolle gebied weer voor vleermuizen (concentratie waarnemingen en soorten).

Verblijfplaatsen/zwermgedrag

In het plangebied is geen zwermgedrag waargenomen en zijn ook geen verblijfplaatsen gevonden.

Vliegroutes

De vleermuizen komen willekeurig naar het plangebied toe vliegen en verlaten op dezelfde manier het gebied. Een echte overduidelijke vliegroute is niet gevonden. De meeste gewone dwergvleermuizen komen uit noordelijke richting naar het plangebied aanvliegen en verspreiden zich nabij het plangebied over de omgeving om te foerageren. De route is met blauwe lijnen aangegeven in figuur 4. De overige soorten komen het meest vanuit de oostelijke richting (bosrijke omgeving) willekeurig aanvliegen.

Figuur 4. vliegroutes gewone dwergvleermuis.

Paarterritoria

In het voorjaar zijn geen baltsende mannetjes gehoord. In het najaar zijn in september drie baltsende mannetjes van de gewone dwergvleermuis waargenomen. De plaatsen zijn met gele stippen in figuur 5 aangegeven. In oktober is één baltsend mannetje van de gewone dwergvleermuis waargenomen. De plaats is met een blauwe stip aangegeven in figuur 5. Van de overige soorten zijn geen baltsende dieren aangetroffen.

Figuur 5. paarplaatsen vleermuizen binnen het plangebied en in de directe omgeving. Gele stippen zijn waarnemingen van baltsgedrag van de gewone dwergvleermuis in september. De blauwe stip is een waarneming van baltsgedrag van een gewone dwergvleermuis in oktober.

3.2 Amfibieën

In het gebied zijn vijf vijvers aanwezig (zie figuur 6). Behalve in vijver 2, zijn in al de andere vijvers vissen aangetroffen. Onder andere zonnebaars, karper en blankvoorn. In het gebied zijn de volgende algemeen beschermde amfibieën (tabel 1) gevonden:

• Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>
• Kleine watersalamander	<i>Lissotriton vulgaris</i>
• Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>
• Bastaardkikker	<i>Rana klepton esculenta</i>

In vijver 1 en 5 zijn de minste amfibieën waargenomen; in die vijvers zitten in verhouding veel vissen. Daar zijn alleen de kleine watersalamander, de bruine kikker en de gewone pad waargenomen. In de andere vijvers zijn al de eerder genoemde amfibiesoorten aangetroffen. Het meest in het oog springend is daarbij vijver 2. Daar verblijven de meeste amfibieën binnen het plangebied. Het is een visloze vijver, die geheel is dichtgegroeid met waterplanten en wordt afgeschermd door relatief jongen bomen en daardoor lastig tot niet te bereiken is door predatoren.

Volgens de eigenaar van het terrein is in een eerder stadium van het jaar de heikikker in het gebied waargenomen. De heikikker is tijdens het veldbezoek echter niet vastgesteld.

Al met al kan gesteld worden dat geen zwaar beschermde amfibieën in het gebied aangetroffen zijn.

Figuur 6. Onderzochte vijvers plangebied.

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusies onderzoek

In totaal zijn in het plangebied en omgeving de onderstaande streng beschermde vleermuissoorten aangetroffen:

• Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>
• Ruige dwergvleermuis	<i>Pipistrellus nathusii</i>
• Rosse vleermuis	<i>Nyctalus noctula</i>
• Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>
• Gewone grootoorvleermuis	<i>Plecotus auritus</i>
• Watervleermuis	<i>Myotis daubentonii</i>

Verblijfplaatsen, kolonies, baltsplaatsen of vliegroutes van vleermuizen zijn in het plangebied niet aangetroffen. Wel zijn foeragerende vleermuizen waargenomen in het plangebied.

Verder zijn enkel algemeen beschermde amfibieënsoorten aangetroffen (tabel 1).

4.2 Toetsing Flora- en faunawet

4.2.1 Vleermuizen

In het plangebied zijn diverse baltsende mannetjes van de gewone dwergvleermuis waargenomen. Baltsende gewone dwergvleermuizen hebben geen vaste baltsplek, maar zijn mobiel. Roepende mannetjes hebben dus in de nabijheid een territorium en paarverblijfplaats. Paarverblijfplaatsen behoren tot de vaste rust- en verblijfplaatsen en zijn volgens de Flora- en faunawet beschermd. Dergelijke paarverblijfplaatsen zelf zijn echter niet waargenomen en kunnen zich zowel binnen als buiten het plangebied bevinden. Binnen het plangebied zijn dergelijke verblijfplaatsen niet aangetroffen. Het is dan ook niet te verwachten dat de voorgenomen werkzaamheden leiden tot een verstoring van een (beschermde) paarverblijfplaats.

Foerageergebied is beschermd als het van essentieel belang is voor het in stand houden van een vaste verblijfplaats. Dit is het geval als bij het verdwijnen van het foerageergebied de verblijfplaats ook zou verdwijnen. Hoewel het plangebied intensief wordt gebruikt als foerageergebied, heeft de voorgenomen ingreep geen negatief effect op de foerageerkwaliteit. Sterker nog, door de voorgenomen inrichting neemt zowel de kwantiteit als de kwaliteit van het huidige foerageergebied toe. Er wordt door het voornemen geen essentieel foerageergebied voor vleermuizen aangetast.

Op basis van het uitgevoerde vleermuisonderzoek kan in alle redelijkheid worden gesteld dat de voorgenomen plannen geen negatieve invloed zullen hebben op de vleermuisactiviteiten die zijn vastgesteld binnen het plangebied. Voor wat betreft vleermuizen zijn geen belemmeringen te verwachten ten aanzien van de Flora- en faunawet.

4.2.2 Amfibieën

Tijdens het nader onderzoek zijn alleen algemeen beschermde amfibieën aangetroffen in het plangebied. Deze soorten vallen alleen onder de zorgplicht, wat inhoudt dat tijdens de werkzaamheden rekening moet worden gehouden met exemplaren van de soort. Er geldt echter een vrijstelling van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet; een ontheffing is niet nodig. Voor wat betreft amfibieën zijn geen belemmeringen te verwachten ten aanzien van de Flora- en faunawet.

4.3 Procedure

Een procedure in het kader van de Flora- en faunawet is niet noodzakelijk, er worden geen streng beschermde soorten verstoord of aangetast.

4.4 Aanbevelingen

Hieronder worden enkele aanbevelingen gedaan, waarbij het aan de initiatiefnemer is om deze al dan niet op te volgen. De aanbevelingen voor vleermuizen zijn geheel op vrijwillige basis en hebben geen gevolgen indien ze niet worden opgevolgd.

Hoewel geen verblijfplaatsen zijn aangetroffen, maken vleermuizen wel gebruik van het plangebied en de omgeving van het plangebied. Om te voorkomen dat vleermuizen tijdens de werkzaamheden worden verstoord, wordt aangeraden om het aanbrengen van verlichting zoveel mogelijk te beperken (ook tijdens de bouw). Nagenoeg alle vleermuissoorten zijn namelijk gevoelig voor lichtverstoring.

Indien gewenst, zou tevens in het toekomstige ontwerp rekening gehouden kunnen worden met vleermuizen door verlichting te gebruiken die minder verstorend is voor vleermuizen. Lage armaturen met wit licht, die naar beneden uitstralen, vormen geen belemmering voor vleermuizen en zouden gebruikt kunnen worden.

Daarnaast willen wij erop attenderen dat, speciaal voor renovatie of nieuwbouw, onderhoudsvrije vleermuizenkokers in de handel zijn, die ingemetseld kunnen worden, en zogenaamde vleermuiskwartieren, die eenvoudig te bevestigen zijn aan muren. Ook zijn voor gierzwaluwen nestkasten verkrijgbaar, die kunnen worden ingepast in de nieuwbouw. Deze positieve maatregelen zijn veelal eenvoudig en met geringe meerkosten in nieuwbouw in te passen.

5 Bronnen

- Croonen Adviseurs, 2011. *Beeldkwaliteitplan/beheerplan Landgoed Het Schaan*. BOE01-PSS00013-01b. Croonen Adviseurs, in samenwerking met Architectenbureau Visser en Bouman, Rosmalen.
- Groenveld, A., G. Smit & E. Goverse, 2011. *Handleiding voor het Monitoren van Amfibieën in Nederland*. RAVON Werkgroep Monitoring, Amsterdam.
- Limpens, H., Twisk, P., Veenbaas, G., 2004. *Met vleermuizen overweg*. Uitgave Dienst Weg- en Waterbouw, Delft, en Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Arnhem.
- Limpens, H., Regeling, J., Koelman, R., 2009. *Vleermuizen en planologie*.
- Twisk, P., i.s.m. de Zoogdierverseniging, 2008. *Handleiding Netwerk Noord-Brabant Vleermuizen en Steenmarters in Gebouwen*.
- Twisk, P., Limpens, H., 2006. *Een thuis voor de vleermuis. Beschermingsplan voor de vleermuizen in Noord-Brabant*. Uitgave Provincie Noord-Brabant.

Bijlage I

Soortbeschrijvingen

Soortbeschrijvingen aangetroffen streng beschermde soorten

Gewone Dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) is een zeer kleine, roestbruine tot donkerbruine vleermuis met donkerbruine of zwarte oren, een romplengte van niet meer dan vijf cm en een gewicht van 3,5 tot 8 gram. De, naar verhouding, lange, smalle vleugels (spanwijdte 18 tot 24 cm) maken dat ze in de vlucht groter lijken dan ze zijn.

De gewone dwergvleermuis is een algemeen voorkomende soort, die hoofdzakelijk verblijft in gebouwen (spouwmuren, dakbetimmering, onder daken et cetera). Het dier jaagt in de beschutting van opgaande vegetatie, binnen de bebouwing in tuinen en bij straatlantaarns, boven water, in bossen en langs bosranden, in en langs lanen, bomenrijen, singels, houtwallen en holle wegen. Gewone dwergvleermuizen gebruiken de verblijfplaatsen binnen het netwerk van een kraamkolonie plaatstrouw, maar verhuizen daarbinnen vaak. Mannetjes bezetten in de bebouwde omgeving een territorium. Hier wordt vooral tussen eind augustus en begin oktober fanatiek gebaltst. Ergens binnen dit territorium wordt een paarplaats gezocht. De precieze locatie is moeilijk vast te stellen; het gaat om spleten en gaten in gebouwen, plekken die in de winter door kleine groepen ook als winterverblijf worden gebruikt. Overwinterende dieren verblijven vooral in gebouwen, in spouwmuren, achter daklijsten en onder dakpannen, maar ook in spleten in muren van forten. Daarnaast gebruiken ze onderaardse kalkgroeven als winterslaapplaats. Ze kiezen meestal vorstvrije, wat warmere en droge plaatsen.

Laatvlieger

De laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) is een grote vleermuis, met een lichaamslengte tot ongeveer acht cm, vrij brede vleugels, met een spanwijdte tot 38 cm, en een gewicht tot 34 gram. De oren zijn kort en driehoekig, gezicht en neus zijn donker tot zwart. Het dier oogt donker. De vacht is donkerbruin aan de basis tot roodbruin aan de haarpunten. De onderzijde is iets lichter en bruin tot geelbruin. In de vlucht zijn de brede vleugels en de stompe, gebogen staartvlieghuid met een of twee uitstekende staartwervels, opvallende kenmerken.

De laatvlieger is een gebouwbewonende soort, die overal in Nederland wordt aangetroffen, vooral in relatief open gebied. Het is een typische soort van het agrarische landschap en de rand van bebouwingskernen. In de buurt van de bebouwde kom wordt de laatvlieger vaak gezien jagend op insecten in het licht van straatlantaarns. Doorgaans vliegt de laatvlieger in de beschutting van bosranden, heggen en lanen op een hoogte tussen vijf en twintig meter boven (vochtige) graslanden, weilanden, langs kanalen en vaarten en in tuinen en parken met vijvers. Bij windstil weer kunnen laatvliegers ook boven open water jagen. Verblijfplaatsen van de (kraam)groepen zijn vooral bekend in en op gebouwen: in spouwmuren, achter betimmeringen en daklijsten, onder pannen, op zolders. In de paartijd (september/oktober) worden regelmatig kleine

groepjes aangetroffen op locaties waar ze in de zomer niet zaten. Ze bewonen een netwerk van verschillende huizen tot op hooguit enkele honderden meters uit elkaar. Ze verhuizen soms wel binnen het netwerk, maar zijn in principe erg plaatstrouw. Soms wordt één en hetzelfde huis jaar na jaar als zomer- en winterverblijf gebruikt. De jachtgebieden liggen doorgaans in een straal van één tot vijf kilometer rondom de kolonie. Vliegroutes volgen, waar mogelijk, lijnvormige structuren, maar bij gunstige weersomstandigheden worden grotere afstanden door open gebied gevlogen.

Rosse vleermuis

De rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*) is één van de grootste vleermuissoorten van West-Europa, met een gewicht rond de dertig gram en een spanwijdte van 32-40 cm. De naam houdt verband met de kleur van de vacht, die roodbruin (rossig) is.

De rosse vleermuis is in West-Europa een uitgesproken [boombewonende](#) soort. Ze gebruiken vooral boomholten (onder andere spechtengaten) voor kraamkolonies, als winterverblijven en verblijfplaatsen van paartjes en individuele dieren. Doordat de rosse vleermuis tamelijk luidruchtig is en de geluiden ook zonder hulpmiddelen vaak goed te horen zijn, zijn de verblijfplaatsen relatief makkelijk te vinden. Tegelijkertijd zijn ze gebonden aan open, waterrijk landschap, zoals uiterwaarden, moerassen, infiltratiegebieden, veengebieden en grote meren. Jachtplaatsen van de rosse vleermuis liggen meestal in open terrein, waar met snelle duiken op insecten gejaagd wordt. De rosse vleermuis jaagt vooral boven water en moerassige gebieden en jaagt ook wel bij straatverlichting. Ze blijven op relatief grote afstand van bomenrijen en bosranden. Jachtperiodes liggen vooral in de avond- en ochtendschemering en duren ongeveer een uur. Tussentijds keren de dieren terug naar hun verblijfplaatsen. De rosse vleermuis gaat relatief laat (november) in winterslaap en is geen stabiele slaper. Langere slaapperiodes worden bij zacht weer afgewisseld met fasen waarin grote groepen dieren uitzwermen en soms andere verblijfplaatsen opzoeken. In groepen van enkele tientallen tot vele honderden dieren overleven ze temperaturen onder nul.

Ruige dwergvleermuis

De ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*) is een kleine vleermuis, met een lengte van circa 5,5 cm, een gewicht van 6 tot 15,5 gram en een spanwijdte van 23 tot 25 cm. Het is een donkerbruine tot roodbruine vleermuis, met kleine, zwarte, ronde oren. De soort is iets groter en zwaarder dan de verwante gewone dwergvleermuis en heeft een duidelijke beharing tot op een derde van de bovenzijde van de staartvlieghuid en aan de onderzijde van de dijbenen. In de vlucht oogt de ruige dwergvleermuis wat groter dan de gewone dwergvleermuis.

De ruige dwergvleermuis is in ons land een algemeen voorkomende soort, waarvan de verspreiding en aantallen stabiel lijken. Het is een soort van half open, bosrijke landschappen. Vaak jagen ze langs bosranden, door lanen, boven open plekken in bos en langs houtwallen. Waterpartijen en beschutte oevers vormen een belangrijk onderdeel van het leefgebied. Bij relatief windstil weer kunnen ze tot ver boven open water vliegen. Ze jagen ook graag bij straatlantaarns. Echter, bebouwing en ook open gebied zijn minder in trek. Kraamgroepen zijn in Nederland nauwelijks gevonden. Uit het buiten-

land zijn deze bekend van spleten en gaten in bomen, uit nest- en vleermuiskasten, in wildkansels en in gebouwen achter betimmeringen, achter daklijsten, onder dakbedekking en op zolders. Twee Nederlandse kraamgroepen bewoonden spouwmuren. Solitaire mannetjes en kleine groepen zijn gevonden in spleten en gaten in bomen, achter loshangend schors en in kasten. Ze gebruiken meerdere verblijfplaatsen en verhuizen relatief vaak. Ze jagen tot op 5 à 10 km van de verblijfplaats, waarbij de vliegroutes zoveel mogelijk lijnvormige structuren volgen. Roepende territoriale mannetjes en paarverblijven zijn in Nederland gevonden in nest- en vleermuiskasten, boomholtes, achter daklijsten en betimmeringen, maar ook onder pannen of in spouwmuren. Vaak liggen grote groepen paarverblijven of –territoria in een klein gebied bijeen. Oude hollenrijke loofbossen in de buurt van waterpartijen kunnen verworden tot echte paargebieden van ruige dwergvleermuizen, waar haast in elke boom een mannetje zit te roepen. Ook de bebouwde kom langs de kust of bij rivieren kan volop gebruikt worden. Veelal gaat het om langjarig gebruikte, traditionele paargebieden.

Gewone grootoorvleermuis

De gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*) heeft kenmerkende, grote, drie tot vier cm lange, oren. Het is een middelgrote vleermuis, met een lengte tot 5,5 cm, een gewicht van 4,5 tot 12 gram en zeer brede, relatief lange vleugels met een spanwijdte van 24 tot 28,5 cm. De rugvacht is geelbruin tot bruin en de buikvacht is grijs- tot geelwit. Buik en rug hebben een donkerbruine ondervacht. De kleur van de snuit is variabel, van roze tot bruin getint.

Gewone grootoorvleermuizen jagen in langzame cirkels en een langzame, wendbare vlucht dicht op en door de vegetatie, waarbij insecten van bladeren of uit de lucht worden gegrepen. Ze vliegen rond door beschutte plekken in bossen en kleinschalig parkachtig landschap, boven bospaden, lanen en open plekken, langs bosranden en laag boven (bloeiende) kruidenbegroeiing of langs de kroon van (bloeiende) bomen. Als wendbare vliegers jagen ze ook veel in gebouwen.

Ze gedragen zich opportunistisch in hun keuze van verblijfplaatsen. Ze worden zowel op zolders, achter betimmeringen, daklijsten en vensterluiken, in spouwmuren en onder dakpannen, als in holten en spleten in bomen en in vleermuiskasten gevonden. Ze vormen meestal groepen van 5 tot 25, bij uitzondering tot 80, dieren. De (kraam)groep leeft in een netwerk van een groot aantal bij elkaar gelegen verblijfplaatsen. De dieren verhuizen vaak. Ze jagen in de directe omgeving van de verblijfplaats tot op circa drie kilometer afstand. Ze volgen lijnvormige structuren als vliegroute, maar in bos of heel kleinschalig landschap vliegen ze gewoon overal doorheen. De paartijd loopt van de herfst tot en met het voorjaar. In de herfst en het voorjaar worden grootoormannetjes waargenomen, die vanaf boomstammen, maar ook bijvoorbeeld vanaf daklijsten, luid roepend baltsen. Als winterverblijf worden grotten, kalksteengroeven, oude steenfabrieken, bunkers, forten, vestingwerken, ijskelders en (kasteel)kelders gebruikt. Overwinterende gewone grootoorvleermuizen zijn echter ook op zolders en kerktorens en een enkele keer in boomholten gevonden. Gewone grootoorvleermuizen gelden als standvleermuizen, die meestal in de onmiddellijke nabijheid van hun zomerverblijfplaatsen overwinteren. De maximale afstand waarover verplaatsingen van geringde dieren zijn geregistreerd is ongeveer 90 km.

Watervleermuis

De watervleermuis (*Myotis daubentonii*) is een middelgrote vleermuis (gewicht 7 tot 15 gram) met middellange, relatief brede vleugels en een spanwijdte van 24 tot 27,5 cm. De watervleermuis kan verward worden met de overeenkomstig gekleurde meervleermuis (*M. dasycneme*), maar is kleiner en heeft kortere oren. De jachtvlucht van deze vleermuis boven water is, in vergelijking met de meervleermuis, meer heftig, met meer bochten.

De watervleermuis is een algemeen voorkomende soort, waarvan de aantallen in de afgelopen vijftig jaar in Nederland en Europa zijn toegenomen. Het is een boombewonende soort van half open tot gesloten, waterrijk en bosrijk landschap. Grote dichtheden van deze soort worden vooral daar gevonden waar zowel beschut water als oud bos of oude bomen aanwezig zijn. De soort jaagt vlak boven het wateroppervlak van beschutte wateren of aan de beschutte kant van vijvers in landgoederen en parken en langs smalle vaarten, langzaam stromende rivieren en beken. Bij windstil weer wordt beschutting minder belangrijk. De watervleermuis kan ook boven land jagen, relatief laag boven bospaden of op beschutte, open plekken in het bos en soms hoger tussen de boomkronen. Watervleermuizen vangen insecten van het wateroppervlak of vlak boven het water. De prooien worden met de relatief grote achterpoten van het water 'geharkt'. Boven oevers en langs vegetatie worden insecten uit de lucht gevangen. Zomergroepen van de soort zijn vooral bekend van spleten en gaten in holle bomen. Bij uitzondering worden (kraam)groepen op kerkzolders, in vleermuiskasten, in bunkers of in oude forten gevonden. Een verwante groep vrouwtjes bewoont een netwerk van bomen waarbinnen individuen en groepen regelmatig verhuizen. Kolonies variëren van enkele tientallen tot meer dan honderd dieren. De leefgebieden van naburige groepen kunnen gedeeltelijk overlappen, zonder dat noemenswaardige uitwisseling tussen die groepen plaatsvindt.

Als winterverblijf gebruikt de watervleermuis ondergrondse locaties in grotten, mergelgroeven, oude steenfabrieken, bunkers, forten, vestingwerken, ijskelders en (kasteel)kelders. In de herfst (vanaf half augustus) en in het voorjaar (half maart) worden winterverblijven gebruikt als 'zwermlocatie'. Tijdens deze fasen kunnen grote groepen jonge mannetjes, maar ook gemengde groepen van vrouwtjes en volwassen mannetjes, bij de ingangen en in de verblijven worden waargenomen. Tijdens het zwermen en in de winterverblijven wordt gepaard. De winterslaapstrategie is die van de stabiele slaper (van september/oktober tot maart/april), waarbij de vleermuizen slechts een enkele keer wakker worden.

Bijlage II

Toetsingskader Flora- en faunawet

Toetsingskader Flora- en faunawet

Inleiding

Het doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde soorten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij' – principe). Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk.

Zorgplicht

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen (artikel 2). Deze zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden uitgevoerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Er dient bijvoorbeeld zo gewerkt te worden dat dieren kunnen ontsnappen en het kan nodig zijn om soorten te verplaatsen (bijvoorbeeld planten en amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland.

Verbodsbepalingen

In de Flora- en faunawet staan een aantal verbodsbepalingen om beschermde soorten specifiek te beschermen. Deze verbodsbepalingen zijn opgenomen in artikel 8 tot en met 18, waarbij artikel 8 tot en met 12 direct betrekking hebben op de bescherming van (standplaatsen van) planten en (leefgebieden van) diersoorten. Hieronder zijn beknopt de verbodsbepalingen op een rij gezet:

- Artikel 8) het is verboden beschermde planten te plukken, te snijden, te vernielen of op een andere manier te verwijderen;
- Artikel 9) het is verboden om beschermde dieren te verwonden, doden of te vangen;
- Artikel 10) het is verboden om beschermde dieren opzettelijk te verontrusten;
- Artikel 11) het is verboden om nesten, voortplantings- of andere vaste verblijfplaatsen van dieren te verstoren of aan te tasten;
- Artikel 12) het is verboden om eieren van beschermde dieren te rapen, beschadigen of te vernielen.

Vrijstelling of ontheffing verbodsbepalingen

Onder bepaalde voorwaarden geldt een algemene vrijstelling of een ontheffingsplicht van de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling of ontheffing hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen

in het onderzoeksgebied. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden:

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime;
- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime;
- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime.

Algemene vrijstelling

Voor tabel 1-soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de wet (artikel 8 t/m 12) en is derhalve geen ontheffing nodig. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet wel de zorgplicht nakomen.

Vrijstelling onder gedragscode

Voor tabel 2-soorten geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de wet (artikel 8 t/m 12) als wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode. De goedgekeurde gedragscodes staan vermeld op de website van het Ministerie van EL&I (www.drloket.nl). Voor de meeste activiteiten zijn er inmiddels gedragscodes goedgekeurd. De kans is groot dat de voorgenomen activiteit kan worden uitgevoerd onder één van de vele goedgekeurde gedragscodes. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet uw activiteiten aantoonbaar uitvoeren zoals in de gedragscode staat. Tevens blijft de zorgplicht gelden.

Ontheffing tabel 2 en 3

Als er niet kan worden gewerkt onder een geldige gedragscode, is voor tabel 2-soorten alsnog een ontheffing nodig om toestemming te hebben voor het overtreden van de verbodsbepalingen in de wet. Ook voor tabel 3-soorten geldt een ontheffingsplicht. Ingrepen waarbij de verbodsbepalingen worden overtreden moeten ter goedkeuring worden voorgelegd aan Dienst Regelingen door middel van een ontheffingsaanvraag, vergezeld van een overzicht van mitigerende of compenserende maatregelen om effecten tegen te gaan.

Wanneer mitigerende maatregelen voldoende worden geacht om effect voorafgaand aan de ingreep te voorkomen, krijg u bericht terug in de vorm van een 'positieve afwijzing' van uw ontheffingsaanvraag. Dit betekent dat u uw werkzaamheden mag uitvoeren, mits zij precies volgens het mitigatieplan worden uitgevoerd. Op deze manier worden overtredingen van de Flora- en faunawet voorkomen. Als de mitigerende of compenserende maatregelen (tijdelijke) effecten niet kunnen voorkomen en de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt, dan wordt een ontheffing verleend.

Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten

Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Habitatrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van bijlage IV-soorten met als wettelijk belang

ruimtelijke ingrepen. Een ontheffing voor ruimtelijke ingrepen is alleen mogelijk onder de volgende wettelijk belangen:

- Bescherming van flora en fauna;
- Volksgezondheid of openbare veiligheid;
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Voor de meeste ruimtelijke projecten betekent dit dat een ontheffing voor Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten alleen kan worden aangevraagd onder dwingende redenen van groot openbaar belang. Dit belang moet worden onderbouwd om het groot openbaar belang aan te tonen. Een groot openbaar belang is een belang op regionale of nationale schaal. Vaak is de verwijzing naar een regionale structuurvisie voldoende.

Vogels

Vogels zijn niet opgenomen in tabel 1 tot en met 3. Alle vogels zijn in het broedseizoen gelijk beschermd. De bescherming van vogels is hoofdzakelijk gericht op de bescherming van de nesten. Daarbij wordt wel een onderscheid gemaakt in nesten die jaarrond zijn beschermd (Categorie 1 tot en met 4-vogelsoorten), nesten die alleen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen (Categorie 5-vogelsoorten) en nesten die niet jaarrond zijn beschermd (overige vogelsoorten).

Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Vogelrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van vogels met als wettelijk belang ruimtelijke ingrepen of dwingende redenen van groot openbaar belang. Om ruimtelijke ontwikkelingen toch uit te kunnen voeren, moeten mitigerende maatregelen worden genomen om effecten vooraf te voorkomen. Om zeker te zijn van de juiste maatregelen is het aan te bevelen om de maatregelen voor te leggen aan het Ministerie van EL&I door het indienen van een ontheffingsaanvraag. Hoewel een ontheffing voor vogels in de meeste gevallen niet kan worden afgegeven, geeft de Minister in haar besluit aan of de maatregelen voldoende zijn (positieve afwijzing).

Procedure ontheffingsaanvraag

Tabel 2-soorten

Voor soorten van tabel 2 geldt dat als u kunt werken volgens een goedgekeurde gedragscode er een vrijstelling geldt en geen ontheffing nodig is. Indien u niet kunt werken volgens een gedragscode, maar u kunt maatregelen nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), dan hoeft u ook geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen. Wilt u zeker weten of uw mitigerende maatregelen voldoende zijn, en er inderdaad geen ontheffing nodig is? Vraag dan een ontheffing aan om uw maatregelen goed te keuren.

Tabel 3-soorten

Indien beschermde soorten van tabel 3 zijn aangetroffen in het plangebied, dan is mogelijk een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Net als voor tabel 2-soorten geldt dat als

u maatregelen kunt nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), u geen ontheffing van de Flora- en faunawet hoeft aan te vragen. U kunt uw mitigatieplan voorleggen bij Dienst Regelingen voor goedkeuring.

Voor soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn (die ook onder de tabel 3-soorten van de Flora- en faunawet vallen) is het niet langer mogelijk ontheffing aan te vragen op grond van ruimtelijke ontwikkelingen (zie 2.4.4). Dat zelfde geldt voor vogelsoorten (zie 2.4.5).

Indien u geen mitigerende maatregelen kunt nemen, dan dient een ontheffing te worden aangevraagd bij Dienst Regelingen van het ministerie van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie. Voor de ontheffingsaanvraag is het noodzakelijk te weten welke soorten aanwezig zijn, zodat gerichte mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen.

Dienst Regelingen zal, indien het akkoord is met het aangeleverde stappenplan waarin de aanpak voor mitigatie beschreven wordt, een zogenoemde 'verklaring van geen bedenkingen' (vvgb) (bij een aanvraag onder de Omgevingsvergunning) of een 'positieve afwijzing' (bij een regulier ingediende aanvraag) afgeven. Daarmee zegt zij in feite dat een ontheffing niet noodzakelijk is wanneer men zich bij de uitvoering houdt aan het opgestelde stappenplan.

De doorlooptijd van een ontheffingsaanvraag bij Dienst Regelingen bedraagt doorgaans 6 weken tot 4 maanden.

Wabo

Vanaf 1 oktober 2010 is voor ruimtelijke ontwikkelingen de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) in werking getreden. Dit houdt in dat de benodigde vergunningen en ontheffingen, dus ook die ten aanzien van de Flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet, in de meeste gevallen via een omgevingsvergunning gaan lopen. De aanvraag voor de omgevingsvergunning wordt ingediend bij de betreffende gemeente en vervolgens door de gemeente ter beoordeling voorgelegd aan het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (voormalig Ministerie van LNV). Het Ministerie van EL&I geeft bij goedkeuring een vvgb (verklaring van geen bedenkingen) af. Deze vvgb vervangt de huidige ontheffing Flora- en faunawet.

De grootste veranderingen in het nieuwe systeem zijn dat:

- het Ministerie van EL&I geen direct contact meer met de aanvrager heeft;
- de gemeente verantwoordelijk is voor toezicht en handhaving van de vvgb in de omgevingsvergunning.

Het doel van deze herstructurering is het versnellen en vergemakkelijken van de procedure.